

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Igora Belka, v právnej veci navrhovateľa: **F. P.**, bytom Č. č. X., proti odporkyni: **Sociálna poisťovňa - ústredie**, ul. 29. augusta 8 - 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. X. X. X. X. zo dňa 30.09.2013, konajúc o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sd/92/2013-13 zo dňa 27.02.2014, jednomyselne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sd/92/2013-13 zo dňa 27.02.2014 **potvrďuje**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva**.

Odôvodnenie:

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) preskúmané rozhodnutie odporkyne č. X. X. X. X. zo dňa 30.09.2013, ktorým odporkyňa podľa § 48a zákona

č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len zákon č. 100/1988 Zb.), podľa § 260 ods. 1 a § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len zákon č. 461/2003 Z. z.) zamietla žiadosť navrhovateľa zo dňa 05.09.2013 o preskúmanie nároku na vdovecký dôchodok a jeho výplatu.

V odôvodnení krajský súd uviedol, že trvanie nároku na vdovecký dôchodok a jeho výplatu, na ktorý vznikol nárok pred 01.01.2004 podľa § 48a zákona č. 100/1988 Zb., ktorý sa k 31. decembru 2003 ako aj po tomto dni vyplácal, sa viaže na starostlivosť o nezaopatrené dieťa. Skutočnosť, že dieťa prestalo spĺňať podmienku nezaopatrenosti, má za následok zánik nároku na vdovecký dôchodok. Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že právoplatným rozhodnutím zo dňa 07.02.2008 číslo: X. X. X. bol navrhovateľovi od 22.03.2008 odňatý vdovecký dôchodok a jeho výplata bola zastavená, lebo navrhovateľova dcéra M., narodená X. dovŕšila 26 rokov veku čím prestala spĺňať podmienku nezaopatreného dieťaťa, čo v konaní nebolo sporné ani namietané. Podmienky nároku na vdovecký dôchodok navrhovateľ nespĺňa ani podľa § 293n ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. lebo uvedené ustanovenie sa vzťahuje na vdovca, ktorého manželka zomrela pred 01.01.2004, nebol mu priznaný vdovecký dôchodok podľa predpisov účinných pred 01.01.2004, alebo zanikol nárok na takýto dôchodok pred 01.08.2006 a ku dňu smrti manželky, najneskôr do uplynutia troch rokov od smrti manželky, dovŕšil dôchodkový vek alebo bol uznaný invalidným a táto invalidita trvá aj po 31.07.2006 z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %. Manželka navrhovateľa zomrela dňa X.. Nárok na vdovecký dôchodok priznaný podľa predpisov účinných pred 01.01.2004 mu zanikol dňa 22.03.2008. Do troch rokov odo dňa smrti manželky, t. j. do X., nedovŕšil dôchodkový vek, (dôchodkový vek dovŕši až 01.06.2015) a ani nebol uznaný invalidným. Nárok na vdovecký dôchodok navrhovateľovi podľa § 293n zákona č. 461/2003 Z. z. nevznikol.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ včas odvolanie v ktorom uviedol, že považuje rozhodnutie krajského súdu za nesprávne, za v rozpore so zásadami spravodlivosti a opätovne poukázal na diskrimináciu v zaobchádzaní s fyzickou osobou v zmysle § 6 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, s poukazom na ustanovenie § 2a zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

(antidiskriminačný zákon), podľa ktorého sa za priamu diskrimináciu považuje, keď sa s jednou fyzickou osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza s inou fyzickou osobou v porovnateľnej situácii. Za účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z. (v zmysle jeho prechodných ustanovení), oprávňuje vznik nároku na vdovecký (rovnako ako na vdovský) dôchodok, okrem iných podmienok, aj výchova troch detí podľa § 74 ods. 3 písm. c/ v spojení s odsekom 6 cit. zákona. Splňa tak podmienku výchovy troch detí v porovnateľnej situácii rovnako ako vdovci, ktorým zomreli manželky za účinnosti citovaného zákona, t. j. po 01.01.2004, resp. rovnako ako vdovy pri úmrtí manžela. Skutočnosť, že bol z možnosti poberať vdovecký dôchodok za uvedených okolností vylúčený, považuje za porušenie princípu rovnosti v systéme dôchodkového zabezpečenia. Jeho manželka, E. P., rod. Z., zomrela dňa X., na následky pracovného úrazu, čo preukázal v konaní pred krajským súdom. V jeho osobnej starostlivosti ostali ich tri, v tom čase maloleté, deti. Skutočnosť, že sám bol krátko pred smrťou manželky posúdený okresným posudkovým lekárom, resp. posudkovou komisiou dňa 29.09.1988 a uznaný za občana so zmenenou pracovnou schopnosťou v dôsledku pracovného úrazu, v celom rozsahu preukázať v súčasnosti nevie, vzhľadom na to, že príslušné dokumenty mu jeho zamestnávateľ Lesy SR š. p., ktorému boli dané k dispozícii, doposiaľ nevydal. Rozhodnutie súdu musí byť nielen v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a tiež musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci. Nesúhlasí s postojom krajského súdu v predmetnej veci, že je formálnym „vykonávačom“ platných zákonov. Trvá na tom, že súd, súc aj viazaný platnou zákonnou úpravou, je oprávnený a má možnosť za aplikácie ústavných princíпов, zabezpečiť spravodlivé vyriešenie veci s ohľadom, v danom prípade, na vývoj sociálnych práv smerom k zabezpečeniu zlepšenia sociálneho postavenia občana v ťažkej životnej situácii. Namieta v tejto súvislosti porušenie svojich práv rozhodnutím rozsudkom - krajského súdu a tým porušenie práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 až čl. 50 Ústavy SR. Navrhuje preto, aby odvolací súd zrušil rozhodnutie krajského súdu ako nesprávne, pretože nevychádza z riadne zisteného skutkového stavu a zrušil tiež rozhodnutie žalovaného a vec vrátil žalovanému na nové konanie a rozhodnutie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že dôvody, ktoré uvádza navrhovateľ v odvolaní, nepovažuje za opodstatnené. Odporkyňa má za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne. Odporkyňa

trvá na vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia č. X. X. X. X. zo dňa 30.09.2013, a preto navrhuje, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 O.s.p. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spojení s ust. § 250s prvá veta O.s.p. odvolanie prípustné, dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť. Rozhodol jednomyseľne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 27.10.2015 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Podľa § 48a ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., vdovec má nárok na vdovecký dôchodok po manželke, ak sa stará aspoň o jedno nezaopatrované dieťa uvedené v § 46 ods. 3.

Podľa § 46 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb., dieťaťom podľa odseku 2 písm. b) až d) sa rozumie dieťa, ktoré má alebo by malo po zomretom manželovi nárok

na sirotsky dôchodok, a dieťa, ktoré bolo v rodine zomretého vychovávané, ak ide o vlastné (osvojené) dieťa vdovy alebo ak bolo dieťa aspoň jedným z nich prevzaté do dňa smrti manžela do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia príslušného orgánu.

Podľa § 49 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., za nezaopatrené dieťa sa na účely tohto zákona považuje dieťa vo veku do skončenia povinnej školskej dochádzky a po jej skončení najdlhšie do dovŕšenia 25 rokov veku, ak

- a) sa sústavne pripravuje na budúce povolanie, alebo
- b) sa nemôže sústavne pripravovať na budúce povolanie alebo byť zamestnané pre chorobu alebo úraz, alebo
- c) pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je neschopné sa sústavne pripravovať na budúce povolanie alebo byť zamestnané,
- d) pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je neschopné vykonávať sústavné zamestnanie alebo výkon takého zamestnania by vážne zhoršil jeho zdravotný stav.

Podľa § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., vdovec, ktorého manželka zomrela pred 01.01.2004, nebol mu priznaný vdovecký dôchodok podľa predpisov účinných pred 01.01.2004 alebo zanikol nárok na taký vdovecký dôchodok pred 01.08.2006 a ku dňu smrti manželky, najneskôr do uplynutia troch rokov od smrti manželky, dovŕšil dôchodkový vek alebo bol uznaný invalidným a táto invalidita trvá aj po 31.07.2006 z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, má nárok na vdovecký dôchodok po manželke, ktorá

- a) ku dňu smrti bola poberateľkou starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku, invalidného dôchodku, čiastočného invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov,
- b) ku dňu smrti splnila podmienky nároku na starobný dôchodok, pomerný starobný dôchodok alebo získala dobu zamestnania na nárok na invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, alebo
- c) zomrela v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu, preto primárne, v medziach odvolania, preskúmal Najvyšší súd Slovenskej republiky

rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne, ktorým zamietla žiadosť navrhovateľa zo dňa 05.09.2013 o preskúmanie nároku na vdovecký dôchodok a jeho výplatu.

Najvyšší súd sa s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, konštatuje správnosť dôvodov, na základe ktorých krajský súd rozhodol a pre zdôraznenie správnosti rozsudku dopĺňa ďalšie dôvody.

Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že právoplatným rozhodnutím zo dňa 07.02.2008 číslo: X. X. X. bol navrhovateľovi od 22.03.2008 odňatý vdovecký dôchodok a jeho výplata bola zastavená, lebo navrhovateľova dcéra M., narodená X. dovŕšila 26 rokov veku čím prestala spĺňať podmienku nezaopatreného dieťaťa, čo v konaní nebolo sporné ani namietané. Ďalej bolo zistené, že navrhovateľova manželka zomrela dňa X..

V danej veci obdobne ako krajský súd, tak aj odvolací súd musí konštatovať, že nárok na vdovecký dôchodok priznaný podľa predpisov účinných pred 01.01.2004 mu zanikol dňa 22.03.2008, nakoľko navrhovateľova dcéra M. dovŕšila 26 rokov veku čím prestala spĺňať podmienku nezaopatreného dieťaťa. Nárok na vdovecký dôchodok v zmysle ustanovenia § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. navrhovateľ taktiež nemá, nakoľko do troch rokov odo dňa smrti manželky, t. j. do X. nedovŕšil dôchodkový vek, (dôchodkový vek dovŕšil až 01.06.2015) a ani nebol uznaný invalidným. Taktiež je potrebné zdôrazniť, že navrhovateľ nespĺnil ani druhú podmienku stanovenú v odseku 1 citovaného ustanovenia, nakoľko mu nezanikol nárok na taký vdovecký dôchodok pred 01.08.2006 (zanikol až dňa 22.03.2008).

V prípade, ak sa navrhovateľ svojim odvolaním snažil poukázať na neústavnosť citovaných ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. a zákona č. 100/1988 Zb., tak odvolací súd musí podotknúť, že rozhodovanie o súlade všeobecne záväzných právnych predpisov

s Ústavou SR patrí v zmysle čl. 125 ods. 1 Ústavy SR do právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Na základe uvedeného najvyšší súd rozhodol podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 druhá veta O.s.p. tak, že rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sd/92/2013-13 zo dňa 27.02.2014 potvrdil ako vecne správny.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, lebo navrhovateľ v konaní nebol úspešný a odporkyňa nárok na náhradu trov konania nemá.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3:X. (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. októbra 2015

JUDr. Elena Berthotyová, PhD., v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Lubcia Kavivanovová